

Huvudman

VÄSTERVIKS KOMMUN
vasterviks.kommun@vastervik.se

Beslut

Datum 2026-07-10
Dnr SI 2026:2919
Sida 1 (5)

Ärendet

Riktad tillsyn av dimensionering och planering av utbildning i gymnasieskola i Västerviks kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför under våren 2026 riktade tillsyner för att kontrollera om verksamheten vid de huvudmän som ingår i tillsynerna uppfyller författningarnas krav gällande att ta hänsyn till ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov vid sitt beslut om vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna i gymnasieskolan, såvitt gäller de nationella programmen samt introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. Tillsynen omfattar inte nationella program som är riksrekryterande för vilka Skolverket bestämmer antal platser.

Tillsynen omfattar endast de utbildningar som Västerviks kommun själv anordnar. I tillsynen har det genomförts en kompletterande intervju med en representant för Västerviks kommun.

Motivering av beslutet

Planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Västerviks kommun har uppgett att de har ett primärt samverkansavtal med kommuner i den så kallade Norra samverkan som är Hultsfreds kommun, Högsby kommun, Vimmerby kommun och Oskarshamns kommun. Västerviks kommun ligger i Kalmar län.

Av dokumentationen framgår att Västerviks kommun anordnar 12 program, sju yrkesprogram, fyra högskoleförberedande program samt introduktionsprogrammet. Vidare framgår hur många platser som erbjuds på respektive program för läsåren 2024/25 och 2025/26 samt hur många platser som erbjuds inför läsåret 2026/27.

Kommunen har i inskickad dokumentation uppgett att arbetet med dimensionering och planering av utbildningarna genomförs på ett sätt som svarar mot både elevers efterfrågan som arbetsmarknadens behov. Kommunen beaktar också Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län, antagningsstatistik och information som framkommer i programråden, branschråd samt kontakt med branscher och enskilda arbetsgivare.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen erbjudna platser bör öka, minska eller behållas på de gymnasieprogram som anordnas i Kalmar län. Västerviks kommun anordnar följande yrkesprogram: bygg- och anläggning, el- och energi, frisör och stylist, försäljnings- och service, industritekniska, restaurang- och livsmedel samt vård- och omsorg. De anordnar följande högskoleförberedande program: ekonomi, naturvetenskap, teknik och samhällsvetenskap.

Kommunen uppger att de håller antal platser konstant på samtliga program de anordnar; de gör inga ändringar i sin dimensionering.

Introduktionsprogram

Kommunen uppger att de inte bedriver programinriktat val eller yrkesintroduktion för en grupp av elever. Enligt kommunen fylls program som har lediga platser på med elever från programinriktat val eller yrkesintroduktion.

Yrkesprogram

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på bygg- och anläggningsprogrammet bör öka. Kommunens representant uppger att elevernas intresse för programmet är mycket lågt och de har svårt att fylla platserna med behöriga elever. Representanten uppger även att arbetsmarknadens behov är kraftigt varierande beroende på konjunkturer.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på el- och energiprogrammet bör öka. Kommunen uppger att de genom branschråd och kontakt med arbetsgivaren inte har fått underlag på att det finns behov av att öka antal platser. Kommunens representant säger att de har svårigheter att säkra platser för arbetsplatsförlagt lärande (APL), vilket är anledning till att de inte kan öka antalet utbildningsplatser på programmet.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på industritekniska programmet bör öka. Kommunens representant säger att de har svårigheter att säkra APL-platser för alla elever, att det är omöjligt för dem att säkra lokaler samt att de inte kan

rekrytera behöriga lärare, vilket är anledningar till att de inte kan öka antal utbildningsplatser. Representanten säger även att arbetsmarknaden genom branschråd och arbetsgivare inte har uttryckt ett behov av att öka antal platser. Kommunen uppger att elevernas intresse har varit relativt gott, men att de senaste två åren har det minskat, men de har kunnat behålla antal platser trots det genom att de har kunnat fylla på med elever som går yrkesintroduktion.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på vård- och omsorgsprogrammet bör öka. Kommunen uppger att elevernas intresse för utbildningen är lågt och att de har svårigheter att fylla platserna. Representanten för kommunen säger att de trots det låga intresset valt att bibehålla antal platser, relaterat till arbetsmarknadens behov och Skolverkets bedömning i det regionala planeringsunderlaget samt att de aktivt arbetat med att fylla platserna med elever som går yrkesintroduktion.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på försäljnings- och serviceprogrammet samt restaurang- och livsmedelsprogrammet bör minska. Kommunens representant uppger att arbetsmarknaden genom branschråd och arbetsgivare har uttryckt ett stort behov av arbetskraft som utbildas i båda programmen. Representanten säger att Skolverkets bedömning är gjord på regionnivå och att behovet av arbetskraft inom båda branscherna är högre i deras del av regionen. Kommunens representant säger att elevernas intresse för båda programmen är mycket stort och har varit så över tid.

Högskoleförberedande program

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på ekonomi- respektive samhällsvetenskapsprogrammen bör minska. Kommunens representant säger att det finns ett stort och konstant söktryck till utbildningarna på programmen. Västerviks kommuns representant uppger vidare att det är svårt med underlag från arbetsmarknaden, eftersom elever ofta går vidare till högre utbildning utanför kommunen och länet.

Av Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län framgår att andelen platser på naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet bör behållas på nuvarande nivå. Kommunens representant uppger att de tidigare har gjort en minskning av antalet platser på naturvetenskapsprogrammet men att de nu har behållit antalet platser på båda programmen.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 2 a § skollagen ska varje kommun samverka med minst två andra kommuner om uppgifter i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). Även samverkan som sker på annan liknande grund anses som primärt samverkansavtal. De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på samverkan med minst två kommuner med hänsyn till kommunernas geografiska placering. Sådana föreskrifter får ange vad som ska gälla i fråga om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning för kommuner som omfattas av undantaget.

Av 2 kap. 2 b § skollagen framgår att det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. Bestämmelser om vilka utbildningar samverkansavtalet ska omfatta finns i 15 kap. 30 a § första stycket.

Av 15 kap. 30 a § skollagen framgår att ett primärt samverkansavtal enligt 2 kap. 2 b § ska omfatta nationella program och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever. En kommun i det primära samverkansområdet ska erbjuda all sådan utbildning som anordnas av någon av kommunerna i samverkansområdet.

Av 15 kap. 30 b § skollagen framgår att när en kommun bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas och antalet platser på utbildningarna ska den ta hänsyn till ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Kravet på att ta hänsyn till arbetsmarknadens behov gäller endast de nationella programmen och introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion utformade för en grupp elever.

Av 16 kap. 42 § skollagen framgår att en hemkommun ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen erbjuds utbildning på nationella program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av nationella program och nationella inriktningar. Vid bedömningen av om ett allsidigt urval erbjuds får kommunen även ta hänsyn till utbildningar som erbjuds av enskilda huvudmän med skolenheter i kommunen eller i en annan kommun inom ett primärt samverkansområde som kommunen ingår i.

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att Västerviks kommun i sina beslut om vilka utbildningar som ska anordnas och antalet platser på utbildningarna tagit hänsyn till både ungdomars efterfrågan och till arbetsmarknadens behov. Västerviks kommun har beaktat Skolverkets regionala planeringsunderlag för Kalmar län, haft planeringsdialoger med kommuner i samverkan, deltagit i programråd, tagit hänsyn till ungdomars efterfrågan genom

beaktande av antagningsstatistik och beaktat tillgången till arbetsplatsförlagt lärande samt på ett objektivt och sakligt sätt beaktat detta i besluten.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer således inte att Västerviks kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att ta hänsyn till ungdomars efterfrågan och arbetsmarknadens behov vid planering och dimensionering av utbildning i gymnasieskolan.

Skolinspektionen avslutar därför ärendet.

X Alice Odéen

Beslutsfattare

Signerat av: Alice Odéen

X Arne Hellmark

Föredragande

Signerat av: Arne Hellmark